

Duitse PostCensuur 1914-1918 te Ronse.

Plan:1-Inleiding: p.1-5 (-a-Verzending: p.3 -b- Inhoud: p.3 -c- Tarieven: p.4-5)

2-Censuur:- 1-Burgerpost: p.6-7-8-9-10 -2 -Administratieve Post :p.11

-3- Bank- en Handelspost:p.12

3-De verschillende Afstempelingen te Ronse gedurende de Bezetting: p.13-14-15

5-De Post te Ronse na de oorlog: p.16

1-Inleiding

Na de Duitse inval van België op 2 augustus 1914, werd het veroverde gebied in het westen verdeeld in Het Gouvernement –Generaal België en het Etappegebied 4 .De de leiding berustte bij de Generaalkwartiermeester van de “Grote Generale Staf” ,Freiherr van der Goltz. Hij werd opgevolgd op 2 dec 1914 door Freiherr von Bissing en op 22 april 1917 door Freiherr von Folkenhausen.

Zo hadden de Duitsers een nieuw IVde Leger opgericht aangevoerd door Albrecht, hertog van Württemberg.Er werd ook een Marinekorps opgericht om de kuststreek te verdedigen.

Het Etappegebied 4 strekte zich uit van Moerhuizen, Maldegem over Loppem naar het Leiedal (Kortrijk) Een derde van ons land behoorde tot het Etappegebied 4, namelijk West- en Oost-Vlaanderen.

Ronse was zonder veel schade ingenomen door de Duitsers op 23 augustus 1914.

Er viel een dode , Georges De Smet, telegrafist in het station, neergeschoten bij een ontsnappingspoging. Geleidelijk werden alle grotere instellingen, zoals scholen en fabrieken opgeëist door de bezetter voor de kazernering van de troepen..

Toenmalig burgemeester Dr O.Delghust -en schepencollege-hebben moeilijke onderhandelingen gevoerd met de bezetter om de bevolking te helpen en de ontvoering van de opgeëiste Ronsenaars te beperken.

De grenzen van het Etappegebied 4 werd in de loop van de oorlog talrijke keren gewijzigd als gevolg van het verschuiven van de frontlijn.

Ronse bleef gedurende de ganse oorlog in het Etappegebied 4 en vormde een streng bewaakte grens met de omliggende gemeenten van Wallonië. Voor verkeer over de grens was een **Persaunenausweis** verplicht.

Renaix est restée durant toute la guerre dans l'Etappegebied 4 formant la frontière avec les villages de la Wallonie. La frontière était sous surveillance militaire et il fallait un Persaunenausweis pour la libre circulation.

Persaunenausweis n° 463 afgeleverd op 1 November 1916 door de Ueberwachungs-Kompanie.

Persaunenausweis n°463 délivré le 1 November 1916 par la Ueberwachungs-Kompanie

ETAPPEN-INSPEKTION 7.		Z. A. B.
Personenausweis		
Carte d'Identité N° 463.		
Nationale N°		
Name } Nom }	Van Herpen	
Vornamen } Prénoms }	François	
Beruf } Profession }	Faiber	
Alter } Age }	26 Juh. get. 30. 1. 90	
Friedenswohnort } Domicile habituel }	Ronse	
O. U. , le 1 November 1916		
Le Titulaire } Unterschrift } des Inhabers }	François Van Herpen	
Stempel der Ueberwachungs-Kompanie		
		
2154		

De administratieve instellingen werden gedurende de bezetting vervangen door militaire instellingen. Het dagelijks bestuur werd waargenomen door een " **Zivilverwaltung**" met een **Präsident** . De Burgemeesters en Gemeenteraden werden in dienst behouden als schakel tussen de bevolking . De Rijkspost richtte op 4 sept. 1914 de "**Kaiserliche Deutsche Post –und Telegraphen Verwaltung i n België**n" op met als gevolg een strikte **censuur** van alle postverkeer zowel de Burger-, Administratieve en Handelspost. Ze is gestart in het Etappe 4 gebied van het IV e Leger in december 1914 onder toezicht van de **Württembergse Orstkommandatuur 139**.(zie kader op foto) .Deze was gevestigd op n°19(?) van de Bergplas (vandaag Rooseveltplein) .In een Bekendmaking op 27 Nov. 1917 van de Bezetter (getekend Fhr. V. Herman , Etappen-Kommandant) wordt de Stad Ronse een Etappen-Kommandatuur met melding § 8"De Censuur voor inwoners post en Civilpakken bevindt zich Bergplas n°424"
 (Zie afbeelding uit de Verzameling L.Wanijn)

Ronse 1916, Serenade op de Bergplas

Afbeelding van de Bergplas 1916-Regelmatig was er een optreden van de Duitse Muziekkapel. Wij noteren enkele richtlijnen in het **Reglement**:

- De briefwisseling diende afgegeven te worden onder open omslag op de **Württembergse Orstkommandatuur 139** Te Ronse , en werd overgemaakt naar Oudenaarde en dan overgebracht naar de Etappen-Ispektion te Gent.(Postkeuringsbureel in het Hoofdpostkantoor Gent 1 aan de Koornmarkt)
- De briefwisseling moest ook afgehaald worden langs dezelfde weg.
- De inhoud van de brieven mocht maximaal 4 bladzijden omvatten,elk met hoogstens 10 lijnen
- De frankering van de briefwisseling diende te gebeuren met de Duitse Germania postzegels met de opdruk in Gotische letters **Belgien** en de muntwaarde

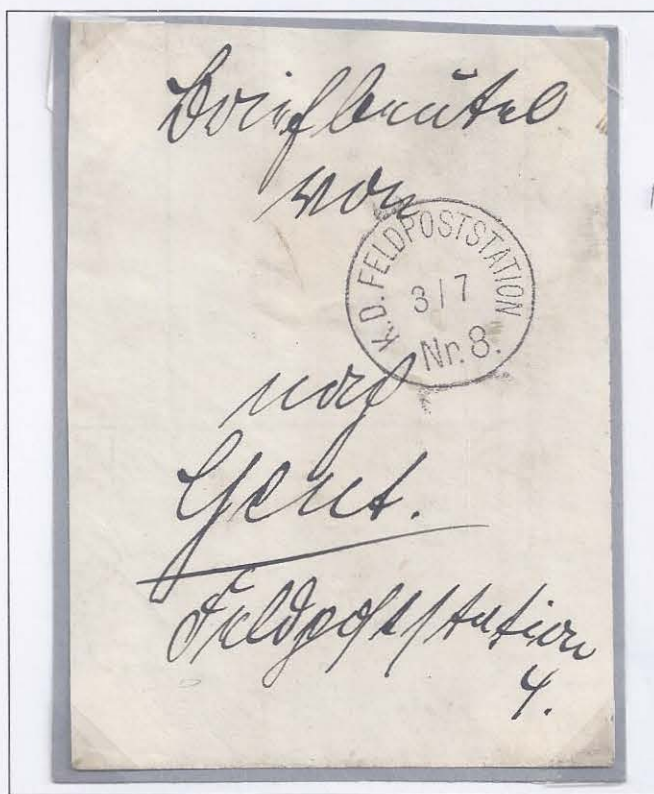

2.

Germaniazegel met opdruk- **Belgien**- en vanaf 1916 zonder opdruk –**Belgien**.

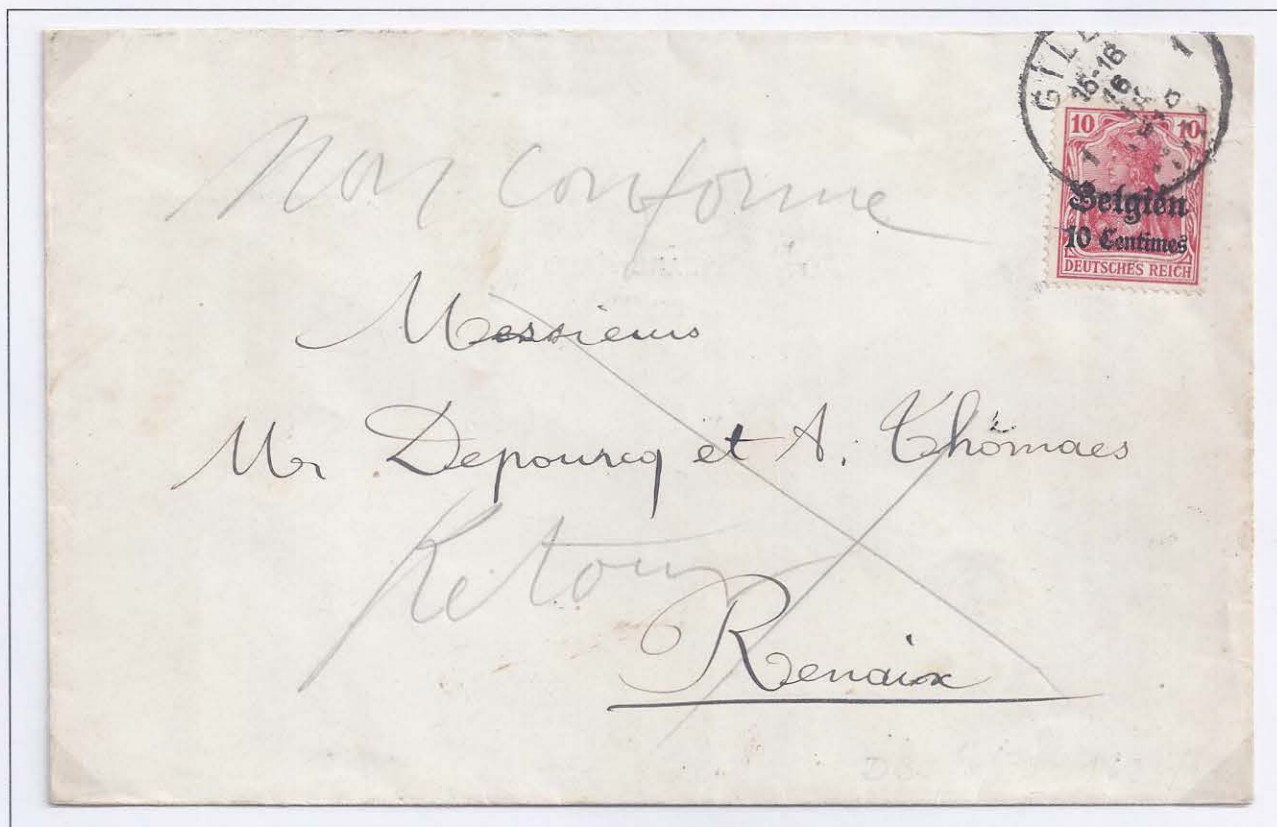
-Het **Tarief bedroeg aanvankelijk 10 cent**. voor een brief en 5 cent. voor briefkaart.Nadien zijn er twee tariefverhogongen geweest tot 15 cent . en 25 cent. voor enkelvoudige briefport en waarbij de landsnaam **Belgien** uit het zegelbeeld verdween.De opbrengst werd gestort in de Duitse Krijgskas. Voor de handelsbrieven werd een krijgstaks aangerekend en was het tarief 25 cent .De frankering gebeurde dan met Duits Germaniazegels en zonder opdruk **Belgien**. Tot einde van 1917 was de frankering gratis voor Administratieve brieven volgens Belgisch voorschrift .

1-a –Verzending.De briefwisseling afgegeven op de Württembergse Ortskommandantuur 139 te Ronse werd overgebracht onder een bundel langs Oudenaarde naar de Etappen-Inspektion te Gent. La correspondance déposée à Renaix était transportée sous un pli à l'Etappen-Inspektion à Gent.

Fragment van een brievenmaal van K.D.FELPOSTSTATION Nr 8 naar GENT

1-b-Inhoud.De inhoud van een brief mocht maximum vier bladzijden omvatten ,elk maar met tien lijnen.

Brief verzonden van Gilly dd 16 III 1916 naar Ronse, gecensureerd "non conforme" (wegens inhoud?..) en teruggezonden "Retour". Lettre censurée "non conforme" (contenu?..) et renvoyée "Retour"

1-c-Tarieven –Het is op 10 dec. 1914 dat een aanplakbrief verscheen te Gent met melding aan de bevolking dat opnieuw postverbindingen zouden opengesteld worden. Gent de grootste stad nabij de frontlijn werd als hoofdkwartier van het Etappengebied van het IV Duitse Leger aangewezen. De Tarieven voor het Postverkeer wordt vastgelegd op 10 Cent. voor een brief /5 Cent per briefkaart. Het tarief werd verhoogd op 8 augustus 1916 tot 15 Cent voor een brief / 8 Cent voor een briefkaart, en op 20 maart 1917 tot 25 Cent per brief /10 Cent per kaart ,dit laatste in overeenstemming met de tarieven van de Wereldpostvereniging. Het wordt ook genoemd de “Deutsche Kriegskas” taks ten bate van D.K.R.K. Bij de verhogingen van het tarief in 1916 en 1917 werd de naamvermelding **Belgiën** verwijderd op de Germaniazegels en enkel nog de muntwaarde vermeld

1-Tarief in 1914-1916: **10 Cent**

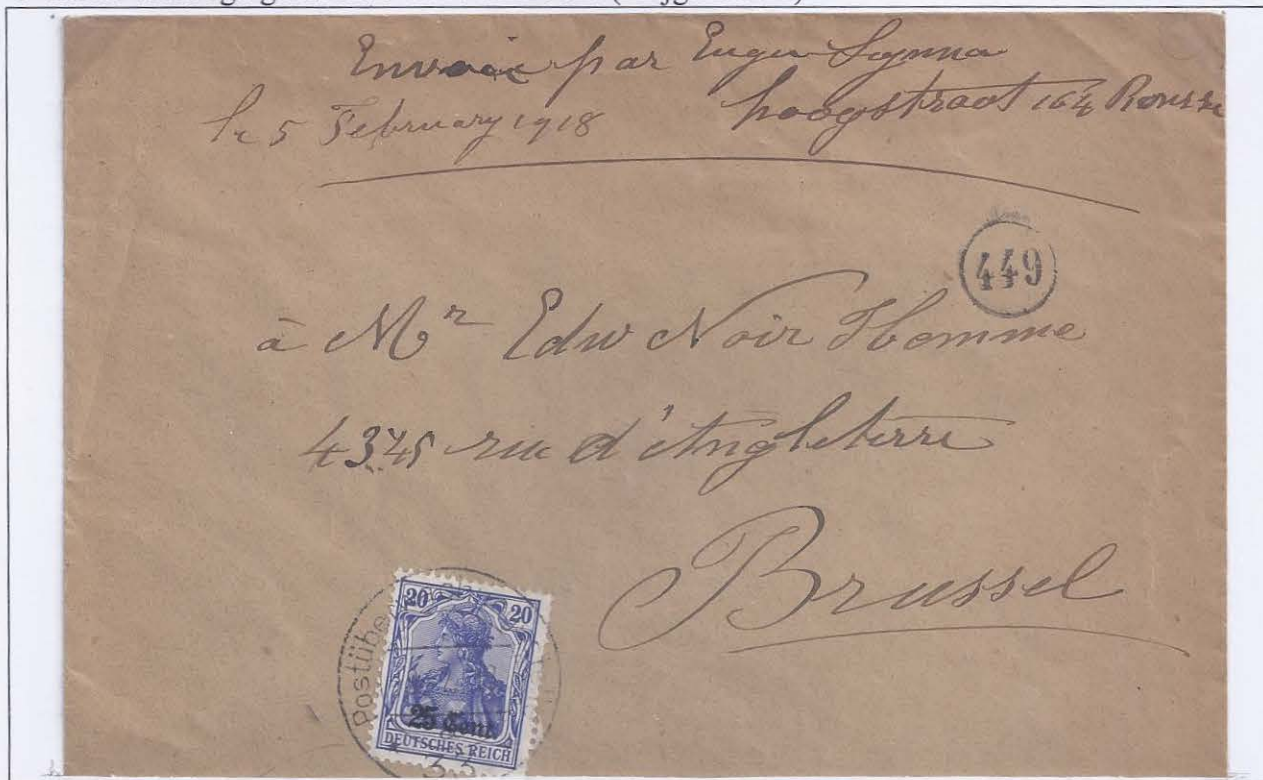
Brief dd 24. 01. 1916 naar Bruxelles gefrankeerd met twee Germaniazegels met opdruk **Belgien 5 Cent.** en aankomststempel Brussel-Bruxelles 27-1-1916.

2-Tarief einde 1916- begin 1917 : **15 Cent**

Brief dd 20.12.16 naar Bruxelles gefrankeerd met een Germaniazegel met alleen de opdruk **15 Cent** .

1-c -3-Tarief verhoogd gedurende 1917 : 25 Cent (Krijgskastaks)

Brief dd 9.2.1918 naar Brussel gefrankeerd met een Germaniazegel met alleen de opdruk van 25 Cent .

Het tarief voor Duitsland , Oostenrijk, Hongarije, Nederland en Luxemburg is (Reglement 20. 2. 15) 25 Cent. voor een brief en 15 Cent. voor een briefkaart

Brief dd 13.5.1917 naar Wien gefrankeerd met Germaniazegels , een met opdruk 10 Cent. en een met opdruk 15 Cent. , voor een totale frankering van 25 Cent.

2-De Censuur :1-De Burger-Post .

Al de briefwisseling van het Etappenkomandantuur Oudenaarde waaronder de Ortskommandantuur Ronse toebehoorde werd naar de Etappen-Inspektion Gent overgebracht voor Censuur.

Voor die taak werden burgers aangesteld door en op kosten van het Stadsbestuur. Deze werden onder streng toezicht van Duitse Militairen de brieven nazien en paraferen.

Zo noteert men de zelfde paraferen **M** in Ronse en Oudenaarde.

Het Paraferen geschiedt tot einde 1916.

Brief uit Ronse dd. 12.0 7. 16 met paraaf **M**

Brief uit Oudenaarde dd.15.0 6 .16 met paraaf **M**

Het paraferen werd vervangen in september 1916 en er werd gestart met een nieuwe censuurafdeling gekenmerkt door een rechthoekige stempel met vermelding **Geprüft G.Pr.f.G** (=Post Prüfen Gent) en een nummer 1 tot 35, volgens nummer van de censor.

De nummers en gebruikte inkt variëren naar datum van gebruik. Zo noteert men ook op de briefwisseling uit Ronse verschillende nummers en kleur van inkt.

Briefkaart verzonden naar Gent op 22.09.16 met **zwarte stempel** en volgnummer 16.

De zwarte inkt op stempel 16 is gebruikt in de periode einde 1916 tot juni 1917

Brief kaart verzonden naar Audenarde op 17. 10.16 met **donkerblauwe stempel** en volgnummer 11.

De blauwe inkt op stempel 11 is gebruikt in de periode einde 1916 tot 9.07.17.

Briefkaart verzonden naar Louvain op 6.12.16 met **rode stempel** en volgnummer 12.

De rode inkt op stempel 12 is gebruikt in de periode 22.10.16 tot 6.12.16.

Briefkaart verzonden naar Bruxelles op 5.6.17 met **mauve stempel** en volgnummer 14.

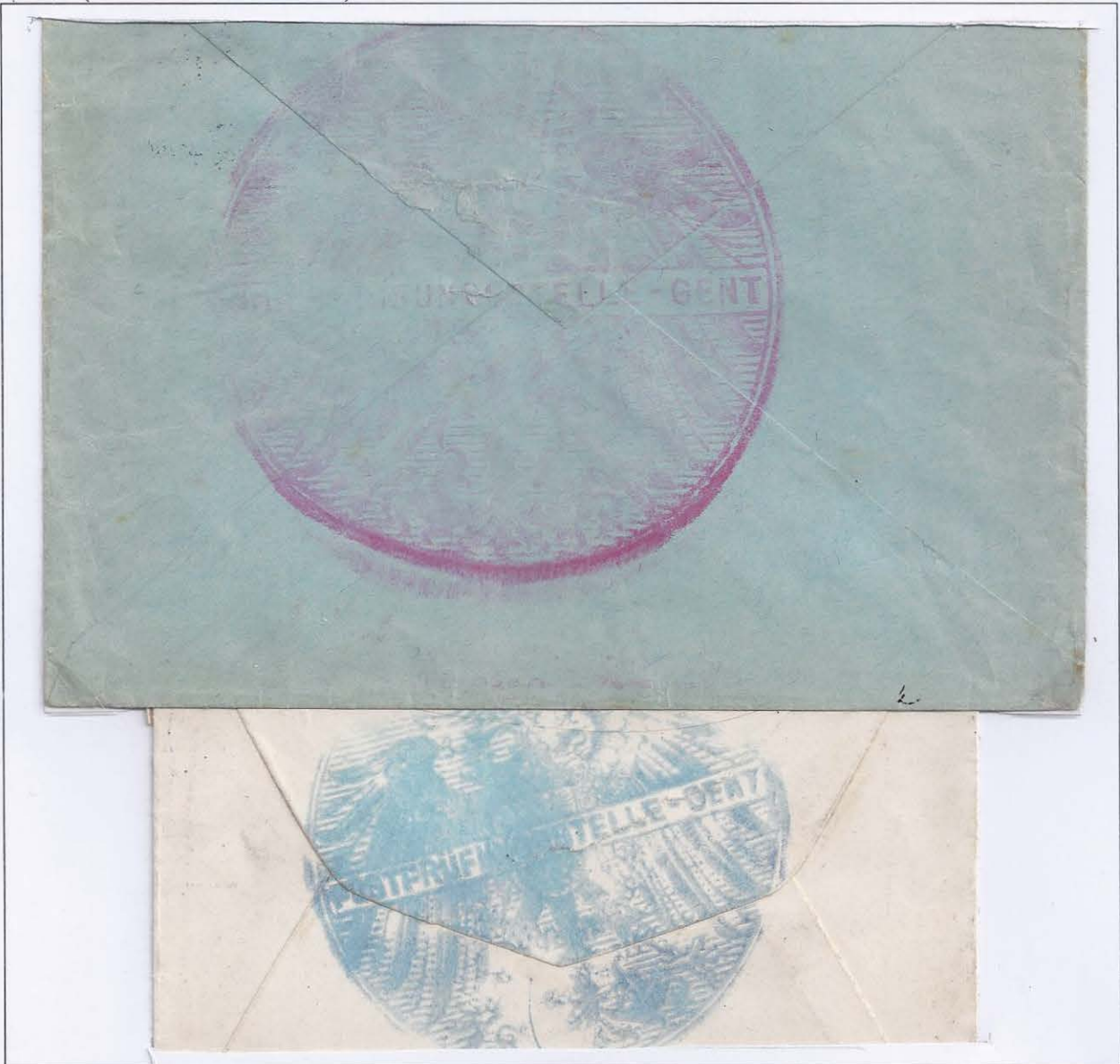
De mauve inkt op stempel 14 is gebruikt in de periode 30.10.16 tot 13.05.18

De briefwisseling werd van de Kommandantuur overgracht naar de **Etappen-Inspection Gent** en werd daar afgestempeld op het Postkantoor Gent 1 en ging dan verder langs de **Postprüfungsstelle-Gent**. Bij de afstempeling werd een letter **a, b, of c toegevoegd**, volgens sommige -a voor normale briefwisseling, ** met verhoogd toezicht, -b verhoogd toezicht (in verband met smokkel., spionage....), - c administratie.

Brieffragmenten met toevoeging aan de stempel van de letters **a b c**

Om enige wijziging van de inhoud van de brief te vermijden, werd deze verzekerd tegen het openen. De brieven werden op de sluitranden met een gekleurde inkt of aniline omlijst. Maar dit scheen onvoldoende. Men besloot dan een **grote zegel op de keerzijde** te plaatsen. Deze werd aangebracht door middel van een grote rubberen stempel, volgens periodes, verschillend van kleur (blauw, rood of zwart) en grootte (van 67 mm tot 82 mm)

Twee brieven met een sluitstempel **-POSTPRUFUNGSTELLE-GENT -** au verso de deux lettres. Een brief met een **rode stempel** van / 82 mm. en een brief met een zeldzame/68 mm in ' t **blauw**

ADMINISTRATION COMMUNALE DE RENAIX.

Staatsdienstsaeke

Postprüfungsstelle
* 24. 6. 16. a
Etappen-Inspektion
Gent

M. le Bourgmestre

Thielrode

verso :
-sluitstempel
Postprüfungstelle-Gen
-cachet de censure

Brief (1916)-Aministration Communale-met annotatie *Staatsdienstsaeke**-gratis verzonden naar Thielrode
Vanaf 1917 werd de frankering ook verplicht. En 1917 l'affranchissement est imposé

Staatsdienstsaeke
Staatsdienstsaeke

Feldpoststation 4

Mijnheer de Burgemeester
Hamme

Durch den Präsidenten der Zivilverwaltung für die Provinz ost. Fl. u. h. m.

Brief dd 7-3-18-met annotatie- *Staatsdienstsaeke**-port van 25 Ct op Gemaniazegel (zonder België) verzonden naar Hamme. Twee grote zegels STAD RONSE en "Durch den Präsidenten der Zivilverwaltung der Provinz Ostflandern in Gent" angebracht in Gent- *Lettre affranchie* - timbre Germania de 25 Ct-

*staatsdienstsaecke:verplichte melding/mention obligatoire

verso

Brief "Credit Anversois" dd 12 17 verzonden naar Gent-Port 25 Ct (Germania zegel zonder België) Dikwijls werd een sluitstempel aangebracht "Der Delegierter des Kaiser...für di Banken in België"
La correspondance bancaire était souvent censurée par un cachet "Der Delegierter..." au verso
 -In 1916 werd bij de Kommandantuur nog een nieuwe censurafdeling gestart voor handelszaken. De brieven werden gefrankeerd () afgegeven op de Kommandantuur en gesloten met ronde blauwe sluitingzegels met in de cirkelruimte "POSTPRUFUNGS-STELLE D. ETAP. KDTR 8.4. ARMEE" De brieven zijn voorzien van een stempel: Versiegelt zur Mitnahme nach...Gent en getekendDBackhausen

En 1916 La Kommandantuur réceptionnait des lettres privées, -(mais affranchies)- pour les fermer avec des vignettes bleues "POSTPRUFUNGS-STELLE D. ETAP. KDTR 8.4 ARMEE", et envoyer à Gent.

3-Afstempelingen gebruikt op briefwisseling van Ronse-Les différentes oblitérations 14-18.
 1-In de eerste periode na de Duitse inval liep de tweetalige afstempeling op Belgische zegels door .

Brief 19.0 8.1914 naar Enghien.-Port 10 ct met Duitse (Censuur?)stempel Überwachungsstelle Brussel.

Postkaart dd. 14.12.14 verzonden door een Duitse Militair ,
 met BRIEFSTEMPEL-LANDSTURM INF. .4. KOMP .
 poststempel Ronse en verzonden langs Audenaerde dd 15.12.14

2- Vanaf einde 1915 tot einde juni 1917 werd een rechthoekige stempel gebruikt met aanduidingen op drie lijnen : Postprüfungenstelle. - * datum en letter -Etappen-Inspektion /Gent -

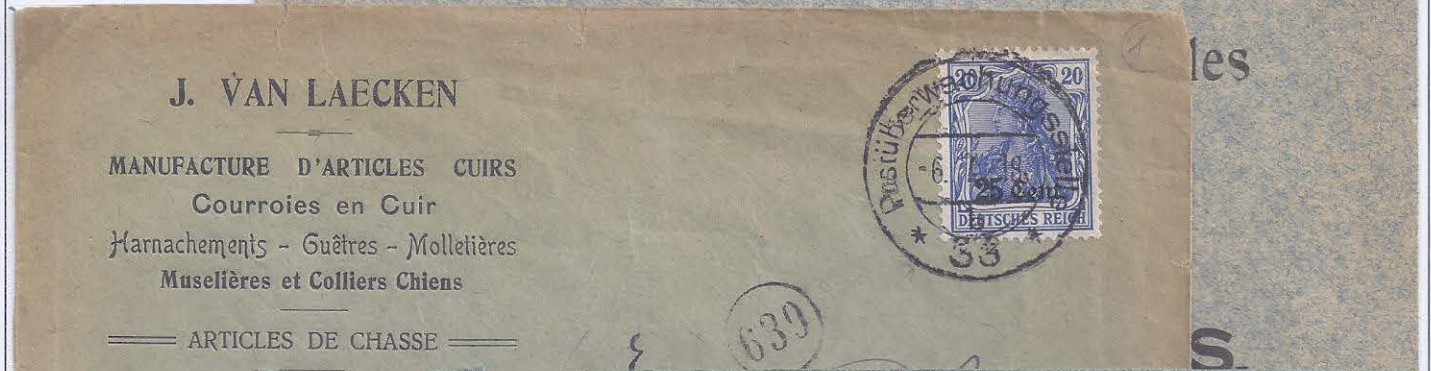
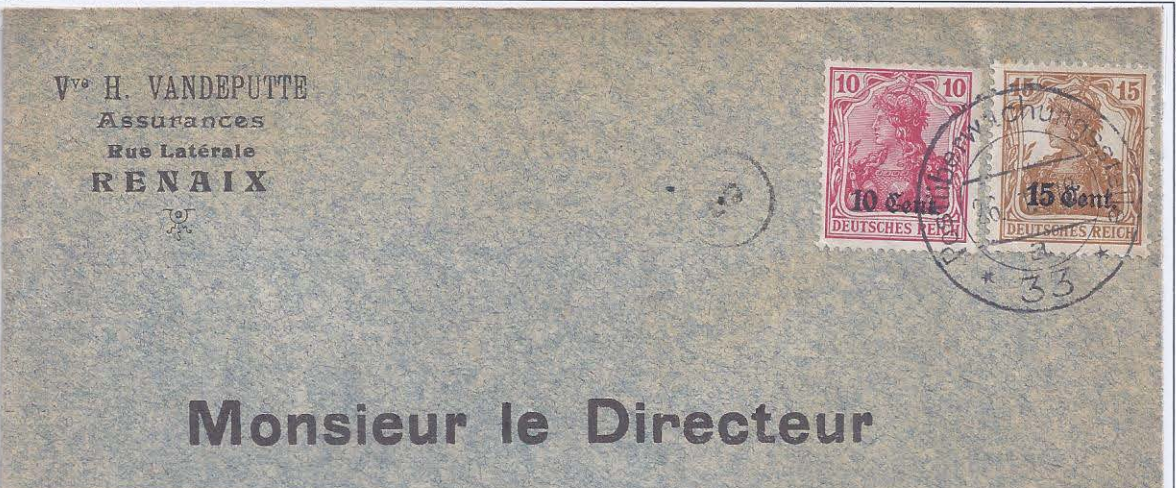
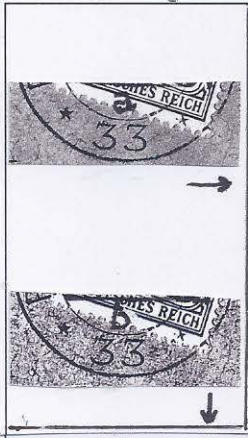

Briefkaart dd*18.1.16 a naar Louvain met rechthoekige stempel **Etappen-Inspektion /Gent**. Port 5 Cent
3 -In de periode juni 1917 tot einde van de oorlog werden twee ronde stempels genoteerd :
a-de brugstempel en b-een dubbele ringstempel met in de binnenste ring een kleine brug.

a-Brief naar Bruxelles dd 1.8.17 met een **Brugstempel**, in bovenste ringsegment: Postüberwachungsstelle, in de brug :de datum, in het onderste segment: het cijfer 33 gevolgd door de letter a. Port 25 Cent.
Durch die Etappen... was een voorgeschreven richtlijn van het Reglement 1914 § 9, niet altijd nagevolgd.

b-De meest voorkomde is een ringstempel met een bruggetje met datum en een letter daaronder , en in de ring de melding Postüberwachungstelle * 33 *-

Drie brieven van 1918 naar Brussel -Port verhoogd tot 25 Ct ten bate van D.KR.K.(Deutsche Kriegskas) met de verschillende letters a ,b, c volgens sommige gaat het gaat om a- een gewone-, b-handels- of c-administratieve brief. Distributiestempels (3) (639) (350) Germaniazegels zonder melding Belgiëën.

5-Periode 1918-1919

In afwachting van de reorganisatie van het postwezen, werd er beroep gedaan op Noodstempels "Oblitérations de Fortune". In talrijke lokaliteiten werden voor het afstempelen van de briefwisseling gebruik gemaakt van telegraaf-, spoorlijn-, of bankstempels.

Te **Ronse** werden het postgebouw en de stempels gewrijwaard, maar er was een groot tekort, zoals overal in het bevrijde land, aan postzegels. Daarom werden de weinig beschikbare zegels voor de frankering verticaal of diagonaal in twee gesneden.

Brief verzonden op 11.12.1918 van **Ronse** naar Nederbrakel. Port 10 ct (zegel 20 ct/2 gesneden).

Tijdens de oorlog werden de Belgische Postdiensten opgeschort. In Ronse werd na de oorlog een deel van het **Oud-Hospitaal** (huidig Mauroitplein) als voorloping postkantoor gebruikt, in afwachting dat het nieuw postkantoor met ambstwoning zou opgericht worden op de Grote Markt. Het kwam tot stand in 1922.

Geraadpleegde auteurs: **G.D'Hondt, E.de Meester, R.Reynaerts, G.Ludwig, H.De Belder, P.Van San**.
Archieven van de Stad Ronse